

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 28/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária MULARČÍK A PARTNERI, s. r. o., Nám. M. Benku 15, Bratislava, proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu č. k. PK-1T/30/2020-6509 z 9. apríla 2024 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 38/2024 z 25. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu č. k. PK-1T/30/2020-6509 z 9. apríla 2024 (ďalej aj „uznesenie Špecializovaného trestného súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 38/2024 z 25. septembra 2024 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje uznesenie Špecializovaného trestného súdu a uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátor (bývalého) Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podal na sťažovateľa obžalobu zo 14. septembra 2020 č. k. VII/1 Gv 66/17/1000-130 pre zločin založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a zločin neodvedenie dane a poistného podľa § 277 ods. 1

a 4 Trestného zákona. Konanie je vedené Špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK-1T/30/2020.

3. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. PK-1T/30/2020-6509 z 9. apríla 2020 rozhodol, že podľa § 567t ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom v rozhodnom období obžaloba prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 66/17/1000-130 zo 14. septembra 2020 spĺňa zákonné náležitosti podľa § 235 Trestného poriadku.

4. O sťažovateľovej sťažnosti z 26. apríla 2024 podanej proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu najvyšší súd rozhodol namietaným uznesením (okrem iného, pozn.) tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu a uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) k porušeniu jeho práv došlo z dôvodu svojvoľného, formalistického a neprímerane reduktívneho výkladu prechodného ustanovenia (k úpravám účinným od 15. marca 2024) § 567t Trestného poriadku v jeho spojitosti s jeho inými relevantnými ustanoveniami;

b) výklad všeobecných súdov o tom, že súčasťou povinnosti súdu nie je preskúmanie zákonnosti a primeranosti výhod poskytnutých spolupracujúcej osobe, keďže tieto sa majú posudzovať v meritórnom rozhodnutí, je v rozpore s účelom § 567t v spojení s § 241 a § 119 ods. 5 Trestného poriadku, a zároveň je aj svojvoľným výkladom (znemožňuje včas sanovať prípadné vady v postupe vyšetrovateľa a/alebo prokurátora);

c) zákonodarca uložil súdom povinnosť uplatniť nové pravidlá posudzovania benefitov spolupracujúcich osôb už v prebiehajúcich konaniach, a to na základe primeranej aplikácie noriem upravujúcich preskúmanie obžaloby (§ 567t Trestného poriadku), pričom súčasťou týchto noriem je posúdenie ich zákonnosti [§ 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku] ako jeden z nástrojov ochrany integrity trestného konania (§ 119 ods. 5 Trestného poriadku);

d) prokurátor nepredložil súdu úplný zoznam výhod poskytnutých spolupracujúcej osobe, čím zásadne zasiahol do sťažovateľom označených práv.

6. Sťažovateľ s poukazom na v ústavnej sťažnosti citované ustanovenia § 567t ods. 1, § 33a ods. 8, § 241 ods. 1 písm. f), § 235 písm. e) a § 119 ods. 5 Trestného poriadku prezentuje svoj právny názor, že v prípade trestnej veci, ktorá sa v čase nadobudnutia účinnosti dotknutej novelizácie nachádzala v štádiu vykonávania hlavného pojednávania pred prvostupňovým súdom, bolo povinnosťou Špecializovaného trestného súdu pri dodatočnom posúdení perfektnosti obžaloby súčasne vykonať previerku „zákonnosti kajúcnických benefitov“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie ním označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) uznesením Špecializovaného trestného súdu, ktorým bolo rozhodnuté, že podľa § 567t ods. 1 Trestného poriadku obžaloba (podaná na sťažovateľa) spĺňa zákonné náležitosti v zmysle § 235 Trestného poriadku, ako aj uznesením najvyššieho súdu, ktorým

bola zamietnutá sťažovateľova sťažnosť podaná proti predmetnému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu.

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením Špecializovaného trestného súdu:

8. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

9. Sťažovateľ mal možnosť podať proti namietanému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu sťažnosť najvyššiemu súdu. Takúto sťažnosť aj podal a bolo o nej rozhodnuté napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením najvyššieho súdu:

10. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ odôvodňuje porušenie označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) zo strany najvyššieho súdu tým, že sťažnostný súd sa stotožnil so stanoviskom prvostupňového súdu a pri aplikácii novelizovanej právnej úpravy regulujúcej režim osobitnej kategórie dôkazných prostriedkov, výpovedí tzv. spolupracujúcich osôb v rámci prebiehajúceho súdneho konania začatého ešte pred účinnosťou tejto novelizácie, považoval zákonnú povinnosť vyplývajúcu z prechodného § 567t ods. 1 Trestného poriadku za splnenú predložením oznámenia obsahujúceho zoznam tzv. benefitov poskytnutých špecifikovanej spolupracujúcej osobe, resp. spolupracujúcim osobám, pričom posúdenie zákonnosti poskytnutých benefitov a ich primeranosti vo vzťahu k ich výpovediam, resp. vyhodnotenie nezaujatosti a hodnovernosti spolupracujúcej osoby a jej výpovede ponechal na proces vyhodnocovania vykonaných dôkazov realizovaný v priebehu nasledujúceho súdneho konania.

11. Ústavný súd akcentuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016). Základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, tzn. musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016).

12. Ústavný súd k okolnostiam prerokúvanej veci uvádza, že čiastkový proces preskúmania perfektosti obžaloby nemožno stotožňovať s predmetom súdneho konania, pri ktorom perfektnosť obžaloby je základným predpokladom umožňujúcim toto súdne konanie vykonať. Čiastkové rozhodnutie o perfektosti obžaloby (teda o tom, či obžaloba obsahuje všetky zákonné náležitosti) nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet trestného konania. Posúdenie perfektosti obžaloby predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu, ktorého skutočným účelom je zhodnotenie výsledkov prípravného konania z toho hľadiska, či dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, teda či sumár zhromaždených dôkazov spĺňa jednak požiadavku

zákonnosti, ale aj požiadavku dostatočnosti dôkazov. Kvalita rozhodnutia súdu o perfektnosti obžaloby tak nachádza svoj odraz aj v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, pretože predpokladom spravodlivého rozhodnutia je náležité zistenie skutkového stavu, a to je možné urobiť len na základe dostatočnej dôkaznej situácie (m. m. II. ÚS 622/2024).

13. Rovnako je potrebné zdôrazniť, že novelizovaná právna úprava regulujúca režim uvedenej kategórie dôkazných prostriedkov obsiahnutá v § 33a Trestného poriadku a ďalších na ňu nadväzujúcich ustanoveniach [§ 119 ods. 5, § 235 písm. e), § 241 ods. 1 písm. f) a § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku] nie je samoúčelná. V súlade s požiadavkami judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a tiež judikatúry ústavného súdu (pozri napr. III. ÚS 708/2016) je jej účelom a konečným cieľom zabezpečenie spravodlivosti rozhodovania eliminovaním potenciálneho nebezpečenstva účelových a nepravdivých výpovedí spolupracujúcich osôb, a to prostredníctvom dôslednej previerky kvality takto podaných svedectiev (m. m. II. ÚS 622/2024).

14. V spojitosti s už uvedenými skutočnosťami ústavný súd zastáva názor, že namietané uznesenie najvyššieho súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto uznesením spôsobený, pričom by sa negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania (rozhodnutie o vine) a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016), čo nie je sťažovateľov prípad, keďže sťažovateľ má možnosť ochranu svojich práv uplatňovať v rámci vedeného hlavného pojednávania pri realizácii svojho práva na obhajobu, ktoré môže zamerať aj na previerku a analýzu perfektnosti (zákonnosti a vierohodnosti) svedectva spolupracujúcej osoby, prípadne v opravných konaniach.

15. Trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

16. Ústavný súd poukazuje na to, že požiadavka dôkladnej analýzy a overenia vierohodnosti svedectiev spolupracujúcich osôb je napĺňaná aj prostredníctvom zásad náležitého zistenia skutkového stavu a voľného hodnotenia dôkazov zakotvených v § 2 ods. 10 a 12 Trestného poriadku, ktorými sa konajúci súd musí bezvýhradne riadiť, a preto svedectvo spolupracujúcej osoby musí posúdiť v súlade s požiadavkou vyhodnotenia takéhoto svedectva komplexným spôsobom, teda nielen jednotlivo (izolovane), ale aj v súhrne všetkých zistených okolností, ku ktorým sa konajúci súd v celkovom procese dokazovania dopracuje. Je teda zrejmé, že práve hlavné pojednávanie a následné vyhodnocovanie dôkazov konajúcim súdom poskytuje relevantný priestor na dôkladnú previerku svedectva spolupracujúcej osoby v súlade s ťažiskovou zásadou voľného hodnotenia dôkazov.

17. Ústavný súd poukazuje ďalej na § 306 a nasledujúcich Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chyba. V nadväznosti na to odkazuje na § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iného, pozn.) a) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali (najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby), b) pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku (najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení, alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie), c) ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov, na ktorých objasnenie treba dôkazy opakovať alebo vykonať ďalšie dôkazy. Ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte ústavný súd zdôrazňuje dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, v zmysle ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, resp. (ak sťažovateľ poukazuje na porušenie svojho práva na obhajobu) § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

18. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje v súdnom konaní domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv v rámci hlavného pojednávania, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku, kde konajúci súd, odvolací súd, prípadne dovolací súd je oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa, ktorými by relevantným spôsobom spochybňoval perfektnosť a vierohodnosť svedectva spolupracujúcej osoby (m. m. II. ÚS 622/2024).

19. Sumarizujúc dosiaľ uvedené skutočnosti, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy). Napriek tvrdeniu sťažovateľa o potrebe kasačného zásahu ústavného súdu už v tomto štádiu dotknutého trestného konania nenašiel v jeho argumentácii dôvod na taký postup, a teda aj zmenu svojej už ustálenej judikatúry.

20. V nadväznosti na už popísané skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto jej časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu